

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **zvečer**, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Gg. naročnike, katerim koncem leta poteče naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, ako hoté list dobivati redno v roke, ker „Slovenski Narod“ pošiljamo samo onim, ki naročnino naprej plačajo.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	16 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Upravnništvo „Slov. Naroda“.

Petsto prošelj.

k. Uže leta 1881. so nekatere občine slovenskega Štajerja državnemu zboru poslale prošnje, da naj se napravijo slovenske paralelke na gimnazijah v Celji in Mariboru in da se naj na mariborskem učiteljski poučuje slovenski. Storile so to vsled resolucij, katere je po nasvetu gosp. dr. Vošnjaka l. 1880 državni zbor vzprijel. Učno ministerstvo se pa tačas niti za resolucije, niti za prošnje nij zmenilo in vse pri starem pustilo. Še le v zadnji sesiji državnega zbora se je šolski odsek začel lotiti tega za Slovence velevažnega vprašanja in učeni g. prof. Kvičala je sestavil temeljito poročilo.

V tem pa se je ves slovenski narod zavzel za svoje narodne pravice ter dan za dnevom pošiljal

prošnje svojim poslancem, da so jih oddali državnemu zboru. Prvi se je oglašil zaradi svojega neomahljivega narodnega prepričanja uže zdavno sloveči trg Mozirje 14. februarja t. l., za njim mesto Črnomelj, potem vse občine zgornje savinjske doline. Odslej so pribajale prošnje iz vseh krajev razkosane slovenske zemlje, iz Štajerskega, Kranjskega, Goriškega, Primorja in celo iz Koroške in Istre v taki množini, da je do konca te sesije bilo oddanih od slovenskih poslancev **petsto** prošelj slovenskih občin, katere zahtevajo popolno ravnanost slovenskega jezika v šolah in uradih in večinoma tudi napravo deželne nadsodnije v Ljubljani. Prišlo pa je 254 prošelj iz Štajerskega, 180 iz Kranjskega, 61 iz Goriškega, Primorskega in Istre in 5 iz Koroške.

Ali nij to javni dokaz, da se slovenski narod živo zaveda svojih pravic, da se zaveda svoje celokupnosti in spoznava, da pride k zaželjenemu cilju le tačas, ako stopi združen pred svet in združen zahteva, kar se mu ne more in ne sme odreči? V očigled tej imposantnej izjavi naj sedaj še trdé naši nasprotniki, da slovensko ljudstvo ne mara za svojo narodnost in da je vse narodno gibanje le umetno narejeno in brez podlage v masi naroda! Petsto občin se ne da umetno pripravljati za kako stvar, ako nema ljudstvo v srce vcepljenega čuta in prepričanja o resničnosti ideje, za katere se ima boriti.

Res je, da nij še povsod prodrla narodna ideja, in žalibože smo morali slišati in brati, da so iz Štajerskega pribajale prošnje podpisane od županov, od rojenih Slovencev, ki so zanikali svojo narodnost in zaslepljeni ali strahovani od nasprotnikov se dali rabiti slepim orožjem našim zakletim sovražnikom. Nekateri teh mož so pozneje preklicali svoje podpise, večina itak nij vedela in še danes ne ve, kaj so podpisali, ko so svoje ime ali križ postavili pod

nemški Miheličev pamflet. Vse nasprotne prošnje pa so sad prejšnjega časa, ko nij bilo nobene slovenske šole in sad prejšnje politične sisteme, katere glavno delo pri slovanskih narodih je bilo zatiranje Slovenstva, pospeševanje Nemštva in izrejanje nesramnega renegatstva.

Zadovoljni in veseli smemo biti, da se slovenski narod še nij huje spridil in da je še toliko v njem zdravega življa. Ako nas nijso mogli zatreti v času absolutizma in na-vidéz-liberalizma Lasser-Stremayrjevega vladanja, nas bodo tem menje sedaj, ko so se našemu jeziku vendar jedenkrat po tolikih bojih odprle vrata v srednje šole, iz katerih nam bode kmalu prirastlo v domačem jeziku odgojeno razumništvo, kateremu ne bode treba znanja slovensčine pridobivati si še le po privatni marljivosti brez šolske podlage, kakor sedaj živečej slovenskej inteligenci.

Nasprotne prošnje nam pa tudi kažejo, kje smo še slabi in kam je obračati naše delovanje, da probudimo zaspane in podučimo nevedne svoje brate. Naravno, da blizu in tik nemške meje je najhujši nemški pritisk. Vendar vidimo tudi tukaj uže celo vrsto občin, — in tu se odlikuje zlasti sv. Lenartski okraj — ki se nijso dale uloviti v nemškutarski koš. Najslabše se kaže v marenberškem okraju, v okolici marburški, v spodnjem delu slovenjo-bistriškega okraja izvzemši odločno narodno Pohorje in okoli Slatine v rogačkem okraju. V celjskem okraju se je razun mesta in trgov Vojnik in Laški Trg le še kmetska občina Škofja Vas dala uloviti Zgornja savinjska dolina je ostala neomadeževana ter niti jednega moža nij poslala hirajočemu nemškutarstvu na pomoč, tudi šoštanjski okraj se sme s tem ponašati.

Iz Kranjskega je protestiral le ljubljanski mestni zastop, dokler je bil še nemškutarsk, iz Goriškega nij bilo nobene protiprošnje.

LISTEK.

O slovenskem izgovarjanji,

odgovarja g. X-u, „Slovenski Narod“ št. 284., Anton Trstenjak.

(Konec.)

Gospod X. sklicuje se na hrvatsko Zagorje, kjer se *l* polno in čisto izgovarja. To je resnica. Jaz zdaj prašam, ali je treba jemati ta *l* iz hrvatskega Zagorja, ko imamo doma boljšo zameno? Ko jezik hrvatskega Zagorja nij v nikakršnej literarni zvezi z zdanjim razvojem naše literarne slovensčine? Za literarni jezik imamo kranjsko narečje. Bezjaščina in kajkavščina v hrvatskem provincijalu je nastala vsled upliva srbskega jezika. Ta kajkavščina imela je svojo literaturo. Jezikoslovec mora v poštev jemati v znanstvenih premišljevanjih tudi to kajkavščino; toda ločimo jezikoslovca od pisatelja slovenskega jezika: področje je pisatelju bolj omejeno nego jezikoslovcu. Jaz tedaj ne vem, čemu neki jemati ta *l* iz bezjaščine, ko smo ločeni od nje;

ko je treba, da se sklicujemo na ostalo slovensčino od Mure do jadranskega morja, zlasti na nje središče, kranjsko narečje. V teh pokrajinah ne izgovarjajo Slovenci *l* kot *l*, ampak drugače, ne povsod jednako.

Gospod Fr. Levstik piše na strani 2. (Die slovenische Sprache): Das *l* wird als *v* (*u*) ausgesprochen: 3) am Ende der Wörter, mag nun vor dem *l* ein Selbstlaut oder ein *r* stehen: däl je, er hat gegeben, pôsel, Dienstbote, odprl je, er hat aufgemacht. Ne vem tedaj, kako se ujemajo s to resnico besede: „Sicer se nam pa izgovarjanje šev, rekev itd. zdi biti (!) popolnem neopravičeno, ker nenaravno, kajti nikjer se te besede tako ne izgovarjajo“. Nekateri Štajarci (prosti narod) izgovarjajo: sem reko, popravjo itd. Tako izgovarjajo tisti Štajarci, kateri so sosedje Bezjakom. Izgovarjanje je tedaj v različnih krajih različno; ali kot *l* ne izgovarja se nikjer. Gospod X. tedaj ne jemlje v poštev ne slovniških naukov, ne pravega narodnega izgovarjanja. Da je naše izgovarjanje jedino pravo, bodo nam pritrdili vsi jezikoslovci, ker priznavajo načelo, da je vsak jezik za se popolni organizem, kateremu

nij potreba, da bi jemal od drugod, kar uže ima sam v večem bogastvu. Najučenejši slavist Miklošič izgovarja ta *l* kakor mi, ker naš učenjak najbolj ceni organsko razvijanje, torej tudi naravno izgovarjanje jezika, ker so mu sveti zakoni, kateri so v jeziku in spreminjajo oni jeziku oblike, samoglasnike in soglasnike, ne pa slovničarji, kateri imajo jedino to pravico, da jemljejo iz narodnega zaklada nepopačeno: ker jezike delajo (ako smem tako reči) narodi, ne pa slovničarji.

Nij prav, ako kdo misli, da je jezik mrtva gotovina. Naj se pomisli, da ima tudi jezik svojo zgodovino, torej je neopravičeno posiliti mu kako prikazen, katere še ne pozna njega zgodovina. Naša dolžnost je, da zapišemo v literarne spomenike značaj, ki ga je imela katera doba. Oživljajoče načelo korenin se je uže zdaj izgubilo, ker jih jezik sam več ne stvarja; več življenja kažejo razni sufiksi in zategadelj je vsacega slovničarja dolžnost, da te končnice tako zapisuje, kakor jih čisto izgovarja narod. Verjamem, da je pisni jezik umetna

Sedaj ko se je oglašil v resnici celi slovenski narod ter glasno tirjal svoje pravice, se lahko slovenski poslanci sklicujejo na mnogobrojne prošnje ter s tem dokazujejo, da res govore v imenu in po želji ljudstva, ako zahtevajo popolno ravnopravnost svojega jezika v šolah in uradih. Prošnje pa tudi niso bile brezuspešne, kajti sklicevaje se nanje je g. profesor Kvičala storil svoje znane nasvete, katere je potem sprejel šolski odsek in gotovo le vsled teh prošenj je g. naučni minister ukazal, da je na gimnazijah v Rudolfovem in v Kranji odslej učni jezik slovenski in da so v Ljubljani za slovenske učence gimnazijske paralele s slovenskim učnim jezikom.

Kdor trka, temu se odpre, če ne vselej na prvo potrkanje, pa na drugo ali tretje. Če se tedaj štajerskim Slovincem ne bodo kmalu tudi odprle vrata v srednje šole, pa se bodo spet oglašili in ne ponehali, dokler ne dobodo vseh pravic, katere jim zatrjuje državni temeljni zakon.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 22. decembra.

Nekateri komisijoni **gosposke zbornice** nadaljevali bodo svoja posvetovanja vzlic božičnim počitnicam; posebno oni, ki imajo opraviti z nujnimi zadevami. Odsek, izvoljen za predposvetovanje obrtne novele sestel se bode še te dni, ter volil predsednika in poročevalca. Udje stavbenega odseka za novo državnozborna poslopje zbrali so se danes v gosposkej zbornici, da so pregledali razpostavljene sedeže ter obris, ki kaže razvrstitev teh sedežev v novi zbornici; pri tej priliki so navzočnemu stavbenemu nadsvetniku vitezu Hansenu razodevali svojo misel o notranjej upravi dvorane.

Solnograška pričela je patrijotične slavnosti v spomin **600 letnega obstanka habsburške vladarske hiše** v navzočnosti nj. visokostij nadvojvod Leopolda, Josipa, Petra ter nadvojvodinje Lujze; iz sicer je c. kr. učiteljsko izobraževališče predstavljalo v 12 deklamatorno-muzikalnih podobah glavne zgodovinske momente iz postanka in širjenja cesarske hiše. Jednake slavnosti priredili bodo prihodnje dni tudi drugi šolski zavodi v Solnogradu.

Te dni šli so v **Budimpešti** vsi državni poslanci srbske narodnosti brez razločka stranke, njim na čelu Miloš Dimitrijevič, k ministru-predsedniku Tiszi, da ga opozoré na to, kako je srbsko ljudstvo v obče nezadovoljno z izgotovljenim načrtom srbske synode. Poslanci prosili so ministra, da naj se pri kakej spremembi v srbskej crkvenej avtonomiji postopa le po zakonu. Tisza je odgovoril, da synodinega elaborata nij še pregledal, da bode pa strogo gledal na to, da se zakon ne bode kršil.

V zadnej predbožičnej seji **ogrskega** državnega zbora izzvala je skrajna levica jako viharne prizore. Obe opozicijski stranki odbili ste budget. Po Tiszinem govoru, ki je poudarjal ponavljajoče se izjave udanosti narodove, odgovoril je Madarasz jako odurno, da bode narod tudi proti volji vladarjevej pobijal in naruševal sedanjo politiko. Spravna pogodba iz leta 1867. bode šla na kosce, kakor listič, kojega je govornik raztrgal in predse

pridobitev; besedni zaklad je ustanovljen po načelih, ki jih je sankcionovala znanstvena slovnica; zato je tudi moči doseči jednotno izgovarjanje besed po našem načelu. V tem podjetji pa nam mora biti merodajna samo govornica prostega naroda, to je tistega elementa, ki ga je ustvaril narodni duh slovenski, ne pa številce „izobraženih Slovencev“, katero nam hoče vsled popačene „navade“ oktroavati drugačno izgovarjanje. Zatorej nij prav, dasi je tudi resnično, da je uže dokaj izobraženih Slovencev začelo izgovarjati besede kakor se pišejo; nij prav, ako se je dalo zavesti od našega dosedanjega pravopisa, kateri nam ne podaje narodnega izgovarjanja v posebnih, določenih znamenjih.

Gospoda X-a načelo tedaj nij pravo, kakor bi tudi ne bilo prav, ako bi kdo izgovarjal francoske besede tako, kakor jih pišejo Francozi. Jaz tedaj z vso močjo vede zagovarjam načelo, da se v tako znanstvenih načelih nij smeti sklicevati na nekoliko izobraženih Slovencev, ampak na fizijologijo našega jezika. In naše občinstvo! Ali je zarad njega treba izgovarjati krivo načelo? Zarad občinstva,

krivo. Z veliko pozornostjo vzpriete so bile izjave Tiszine o vnanjem položaji. Vznemirjajoče vesti po časnikih so deloma neresnične deloma pa pretirane. Evropskemu miru ne preti sedaj nobena nevarnost; gledé širjajočih se novic o vojnih pripravah je dejal, da se doslej nij še ničesa pripetilo, kar bi utegnulo narušiti dosedanje upanje v ohranjenje miru. Izjava Ugron-ova, pravi Tisza, da sme v slučajih vojne z Rusijo vlada računati na vse stranke, na navdušenje in udanost vsega naroda, je za sedaj brez potrebe. Če bi pa jedenkrat le prišla ona nevarnost, koje nas Bog še dolgo obvaruj, našla bode sine ogrske zjedinjene. Te besede ministra-predsednika Tisze vzbudile so živo pohvalo in odobravanje.

Vnanje države.

Zadnjič priobčena okrožnica **ruske** protiteroristne zveze imela je ta nasledek, da je car zaukazal jo razpustiti, kar se je tudi uže zgodilo. Tajni agenti te zveze po inozemstvu odpustili so se iz služb; sicer je pa ta zveza vzlic svojej kratkej dobi požrla velikanske vsote, kar je menda tudi pospešilo nje konec. Kakor se čuje, bode sveta liga nezavisno od antiteroristne zveze še na dalje obstala. — Časniki obračajo se proti vznemirjajočim člankom oficijoznih nemških in avstrijskih listov, poudarjaje, da se taki glasi vedno čujejo iz Berolina in Dunaja, kadar potrebujejo ondodni ministri novega kredita za vojskine namere. V Berolinu da so najboljše prepričani o pomirljivem mišljenju ruskih vladnih krogov in razumnega dela ruskega prebivalstva, pa da se večkrat delajo, kakor da bi bilo nasprotno, akoravno je ohranjenje prijateljskih odnosajev za jedno stranko tolikega poželjenja, kot za drugo.

Bontoux in Feder obsojena sta bila v navzočnosti mnogobrojnega poslušalstva na 5 let tamnice in 3000 frankov globe. Sodišče potrdilo je vso obtožbo o krivih izjavah v generalnih skupščinah, o krivo sestavljenih računih s fingiranimi upiski, o drznih borznih spekulacijah z društvenim premoženjem in sploh lakomnem manevru. Vsled te obsodbe, se misli v financijelnih krogih, da se bode znabiti anulirala nova emisija „Union Generale“.

Dopisi.

Iz Gorice 21. decembra. [Izviren dopis] Kakor druga leta, sklican je bil tudi letos občni zbor našega narodnega društva Čitalnice v ponedeljek 18. t. m., v katerem je prejšnji odbor položil račun o svojem poslovanji v ne še povse minolem letu 1882. Udeležitev tega zbora je bila sicer nekoliko obilnejša nego druga leta, toda s tem nij nikakor rečeno, da bi se dalo iz te udeležitve sklepati na kako goreče, ognjeno zanimivanje za to tako važno društvo. Iz tajnikovega poročila je občni zbor razvidel, da se je prejšnji odbor resno trudil svojim dolžnostim zadostiti; da se mu pa nij pri vsem trudu posrečilo živahnejšega življenja v društvo upeljati, nij on kriv, temveč neka mlačnost, indeferentizem nevarne vrste in neka osobna mrznja, ki nijma prave podlage in je popolnoma brezpotrebna. Odbor, kateri nij mogel in smel opustiti, da ne bi bil svoj glas tudi v občnem zboru zoper tako mlačnost povzdignil, je dobil absolutorij za vse stroke svojega poslovanja v preteklem letu.

stava, katero izgovarja besede po naših načelih! Naše izgovarjanje ne bo porodilo novega narečja: nova narečja ne nastajajo tako, kakor misli g. X. Pisatelji in posamična društva ne stvarjajo narečij; tega še nij bilo nikjer na svetu, torej se nij bati, da bi udje „Dramatičnega društva“ obdarili kedaj Slovence z novim narečjem: oni so posegli samo v fonetiko našega jezika in kar so našli v njej, tega so se poprijeli.

Namen teh vrstic je samo ta: poudariti imenitnost fonetičnega izgovarjanja; poudariti, da naše izgovarjanje potrjujejo vsi jezikoslovci, mej njimi najučenejši slavist vitez Miklošič. Spis nam je v kratkem razodel, da gospoda X-a trditve nijmajo znanstvene podloge in da odgovarjam samo zato, ker želim odvrniti nevarno podjetje, ker hoče g. X. v imenu nekoliko izobraženih Slovencev izpodkopavati živio organizem našemu milemu in lepemu jeziku, katerega mi tako gorko ljubimo in cenimo. Jaz imam še veselja pogovarjati se o tako imenitnih vprašanjih, toda samo s tem pogojem, naj stopi tudi gosp. X. na znanstvena tla.

Na predlog g. E. Klaužarja bil je potem voljen jednoglasno g. Andrej Winkler, deželni predsednik kranjski, častnim udom Čitalnice goriške. Zasluge, katere si je gospod Winkler za goriško Čitalnico pridobil, naštevati bi bilo odveč, le to željo naj izrečemo: bi hotel Bog, da bi Čitalnica goriška vedno tako cvela, kakor pod predsedništvom sedanjega deželnega predsednika kranjskega! Goriška Čitalnica šteje sedaj tri častne živeče ude: Strossmayer, Gollmayer in Winkler. Bog jih živi!

Po tem jednoglasno sprejetem predlogu, kateri je vsem navzočnim bil iz srca vzet, bil je voljen dosedanji predsednik Jeglič, ki si je za našo Čitalnico pridobil velike zasluge, per acclamationem zopet za predsednika za prihodnje leto, za denarničarja pa je bil voljen tudi per acclamationem neumorno delavni in povsè narodni gospod Pinjevič. Za odbornike so bili voljeni potem po listkih gospodje, ki so uže do sedaj s svojo mirnostjo in resnobo dokazali, da so popolnoma kos nalogi, katera jih čaka in katero so uže do sedaj večkrat častno rešili, gospodje, katerim bide gorko srce za narod in naše narodno društvo in kateri bodo gotovo tudi za naprej — uverjeni smo o tem — svoje moči požrtovalno društvu in njega razvoju posvetili.

Toda tudi najspretnejši odbor ne opravi nič, ako ga drugi udje in društveniki ne podpirajo. Pozivamo torej vse narodnjake na Goriškem, naj se zopet poprimejo narodnega ognjišča, prvega našega narodnega društva in naj vsaki po svoji moči odbor podpira ter skrbi, da bode Čitalnica res pravi narodni dom.

X.

Iz Kamnika 18. decembra. [Izv. dopis.] (Popravek.) V št. 288. „Slovenskega Naroda“ dopisnik iz kamniškega okraja napada tukajšnjo deško šolo, da se v njej pod sedanjimi posvetnimi učitelji popevajo nemške pesni. Dopisnik, kateri jako pozornim očesom opazuje vsak korak tukajšnjih učiteljev, je iz male napake učitelja petja IV. razreda jako neresnično poročilo napravil in v javnost poslal. Omenjeni g. učitelj je pri teoretičnem pouku v petji pred jednim mesecem le za četrto ure v IV. razredu porabil kratko nemško pesnico, ker mu je, kakor se je sam izjavil, za dotično vajo najbolj ugajala. Gojilo pa se je do sedaj jako marljivo na tukajšnjejši šoli le slovensko petje in se bode tudi v prihodnje.

Ako so pa gg. učitelji z raznimi strankami in šolskimi interesenti prijazni, se jim zaradi tega pač ne more očitati laviranje mej strankami, koristolovje in neodločnost.

Kar se tiče „Laibacher Schulzeitunge“, katera se je v dveh eksemplarih le na ogled poslala, sme g. dopisnik preverjen biti, da imamo uže toliko zrelosti, samostojnosti in odločnosti, da se iz nje ne bomo nasrkali duha odpadništva in sovraštva do svojega naroda. Smelo rečem o samem sebi, a o gg. kolegih se pa trdno nadejam, da se svojemu narodu nikdar izneverili ne bomo. Iz poročila dopisnikovega, kateri se nij upal svojega imena podpisati, se pa lahko razvidi, da ga zaupljivo prijateljstvo in kolegijalnost, o katerih smo se od zadnjega zborovanja sem nadejali, da se zopet povrnejo v učiteljstvo našega okraja, jako malo brigati.

Upajmo pa, da bode učiteljstvo tega okraja pojem prijateljstva v prihodnje bolje razumelo nego g. dopisnik. Calumniare audacter, aliquid semper haeret!

V. Burnik,
vodja deške šole.

Iz Kranja 18. decembra. [Izv. dop.] — Potujoč te dni po okolici gorenjske lepe stolice po kupčijskih opravkih, imel sem šestokrat priliko opazovati, da naš gorenjski kmet, kadar pride v denarno stisko, zaman išče hitre in cene denarne pomoči na kratek čas, n. pr. na šest mesecev ali za jedno leto. Čim dalje gre, tem dalje mu kažejo in naposled odpro se mu na stežaj le oderuška vrata. Za vsakdanji kratki kredit nij zavoda, ki bi ubogemu kmetu, in sicer tacemu, ki ima še kaj živine v hlevu in kaj žita v kašči, ki je še popolnem sposoben za kredit, proti varnemu poroštvu hitro in gotovo segel pod pazduho. In vender bi baš v Kranji

bil jako ugoden kraj za posojilnico, ravno tako pa tudi v Kamniku. Povsod bilo bi mnogo prometa in gospodje, ki bi se tacega podjetja lotili, zagotovili bi si hvaležnost in upliv po vsem Gorenjskem. Gmotno vprašanje je tako, ki se ne da odpraviti od naših duri, neprestano trka in kliče in prosi, da se ozremo nanj, da je vzamemo v roke in z malim trudom z neznatnim naporom a vender z resno voljo svojim sorojakom v korist — rešimo. Če bi te moje kratke besede naše v merodajnih krogih le nekoliko odmeva in imele le nekoliko vspeha, se bode njih opravičenost v kratkem doglala in gorenjska stran bode v kratkem vredno zastopana v vrsti onih krajev po Slovenskem, ki so si uže osnovali svoje denarne zavode in posojilnice in ki tako blagodejno uplivajo kolikor na kmetijski, toliko tudi na obrtniški in celo na trgovski stan.

Iz Velikih Lašč 19. decembra. [Izv. dop.] V nedeljo, 17. t. m. je pri nas predaval učitelj kmetijstva, g. Kramar, o glavnih napakah naših poljedelcev in o načinu, kakó bi se dale odpraviti. Govoril je posebno o živinoreji, o izboljšani travnikov in krme, o napravi dobrih gnojišč, o sadjereji, o pozasajanju gozdov, o zatiranju detelji škodljive predenice in o pokončevanju poljščini kvarljivih mrčesov. S predavanjem kakor tudi v zasôbnih razgovorih o raznih, poljedelstva se tikažočih stvaréh je pokazal gospod Kramar, da nij samó veščak v svojej stroki, nego tudi dobro pozna kmetijske razmere v Kranjskej ter ima resno voljo, koristiti našemu kmetu, samo če se bode ta ravnal po dobrih njegovih svetih.

Da bodo jednaka predavanja sad rodila in ne na nerodovitnih tleh obležala, treba je, da se vsaj razumništvo in boljši kmetje ravnajo po dobrih naukih učitelja-strokovnjaka ter drugim zanikernežem ali nevernim Tomažem dober vzgled dájó. V to svrhu bi bilo pač najkoristneje, ako se ustanovi v vsakem okraji vsaj jedna podružnica kmetijske družbe Ljubljanske. Taka podružnica bi bila vzlasti v našem okraji potrebna in tudi ne bi bilo posebno težavno osnovati jo, ker je baš v tem okraji mnogo pouka željnih gospodarjev, kateri bi; doznavši veliko važnost jednakih zavodov, gotovo v obilem številu pristopili jej, sebi in svojim potomcem na korist!

Iz Zgornje-radgonskega okraja 21. decembra. [Izv. dop.] „Slov. Gosp.“ št. 50 prinesel je z Dunaja vest, da jih je iz „Poličke Vasi“ nemčursko prošnjo podpisalo 40. — Kako pa so se naberačili ti podpisi? — Podpisani so radgonski meščani, ki imajo v Polički občini gorice, in njihovi vincarji; posestnikov v Policah stanujočih pa je le malo podpisanih, ker je itak tam malo posestnikov. O „vasi“ se niti prav govoriti ne more, ker je tam samo 8 hramov. — Teh podpisov je nalovil g. Kleinoschek, radgonski meščan, ki si je na vse kriplje prizadeval za podpise; kadar so Polički občani v mesto prihajali, jih je tam nadlegoval, po občini pa je svojega vincarja pošiljal.

Nek občan narodnjak je vsled vesti v „Slov. Gosp.“ hitro za dva odbornika naredil preklic — na tistem preklici pa so se še nekateri drugi podpisali v prid slovenske stvari. Občina sama pa je tudi uže odposlala prošnjo za slovenske šole in urade državnemu zboru.

Mislím da bo občinski podpis ob veljavo dejal nalovljene podpise; meščani pa itak ne spadajo v Poličko občino.

O podpisih tako sodim: Meščani so podpisali — se razume samo ob sebi — iz sovraštva do slovenske stvari; vincarji pa iz nevednosti ali na ljubo svojim gospodarjem; nobeden iz prepričanja.

Domače stvari.

— (Svitli cesar) je daroval 300 gld. za zidanje šole v Pernicah.

— (Vabilo) gospodom društvenikom narodne Čitalnice ljubljanske k občnemu zboru dne 26. decembra 1882 dopoldne ob 11. uri v čitalnični dvorani. — Vrsta obravnavam: 1. Nagovor predsednika. — 2. Poročilo tajnikovo. — 3. Poročilo blagajnikovo. — 4. Nasveti posameznih društvenikov. — 5. Volitev dveh pregledovalcev računa. — 6. Volitev 15 odbornikov. Čitalnični odbor.

— (Gg. volilcem celjskega volilnega okraja) si usojam naznanjati, da bom pri shodu „Slovenskega društva“ v Celji na sv. Štefana dan poročal o delovanji državnega zbora, ter jih uljudno vabim, naj pridejo v obilnem številu.

Dr. J. Vošnjak,
državni poslanec.

— (Gospod Klančič,) goriški Slovenec, postal je te dni na dunajskem vseučilišči doktor prava.

— (Kozé ali osepnice) razsajajo na besedo vzeto v Borovnici in na Vrhniki. Na obeh krajih so šole uže delj časa zaprte. Na Vrhniki ima skoraj vsaka hiša bolnika, v Borovnici pa jih je več uže umrlo za grozno to boleznijo, ki pa se vedno bolj širi. Ljudstvo je zelo prestrašeno, osobito ker si ne ve pomagati in o odločilnem času ne zna ravnati z bolniki. Okrajni zdravnik v tem slučaju ne more vsemu kaj, na to naj bi ozir je male poklicane oblastnije.

— („Ne boš Jaka!“) Pod tem naslovom piše nam prijatelj našega lista iz Ljubljane: Nekje na Slovenskem — ime kraja nij najvažnejša stvar v tej povesti — živela je vdova, ki nij imela nič otrok, pač pa je bila blagoslovljena na letih in na cvenkajočem imetku, katerega so ljudje, ki so razmere pozaali, cenili na več tisoč. Tako vdovo brez otrok pa z veliko denarja brezskónčno ljubi vsa sorodbina, češ, saj jo bode kmalu konec, in potem se bodedo smejali mi — dediči. Zlasti jeden sorodnikov je na to vdovo, oziroma njeno smrt, zidal zlate gradove. Kdo bi tedaj popisal njegovo jezo in nevoljo, ko začuje, da se postarna teta zopet moži in da bode vzela nekega daleč stanujočega vdovca, ki ima 4 žive otroke in le malo premoženje. Hoteč to preprečiti, začel je razne spletke in delal ovire, a ko vse nič ne pomaga, piše dva pisma: jednega v imenu tete-neveste ženinu, drugega v imenu ženina pa nevesti, v obeh pa je bilo čitati, da iz vsega nij nič. Mož mislil je, da je sedaj vse razdrto. A ženin, bistra glava, si hitro domisli, da mu kdo nepoklican vodo kali in hajdi hitro k nevesti, s katero sta se hitro poravnala in spoznavši, da je hudobni ljudje hočejo spraviti narazen, ženitev sklenila kakor hitro mogoče. In res vzela sta se, na veliko žalost sorodnikov, zlasti pa onega, ki je pisal omenjeni pismi in kateremu je dedšina, katero je uže menil imeti v svojem žepu, splavala po vodi, iz katere je nikoli več ne bode.

— („Slovenskega Pravnika“) 12 številka je ravnokar izšla z naslednjo vsebino: Slovenščina in c. kr. sodnije. — O rabi slovenščine pri sodnijah na Kranjskem. — 1. Kdaj naj se zatoženca k lokalnemu ogledu (§. 254 kaz. pr. r.) pokliče? 2. Kdaj se sme privatni udeleženeec kazenski obravnavi pridružiti (§. 47 kaz. pr. r.)? 3. Načelo, kako naj sodišče razsodi o predlogih, da naj se nove priče povabijo. 4. Presoja zdravniških mnenj po novih zdravnikih (§. 126 kaz. pr. r.). 5. Specijaliziranje glavnega vprašanja (§. 318 kaz. pr. r.). (Dalje in konec). — O odškodni dolžnosti države. — Motenje posestva nij, ako prepové in brani kaka samoupravna občinska oblast občanom v gotovem času pašo po svojih njivah. — Obrok upoloziti pritožbo se tudi inostrancu ne more podaljšati (§. 6 reda kaz. post.). — Prošnja do državnih poslancev. — Načrt postave, veljavne za vojvodino Kranjsko, da se odpravijo župnijske siromašnice in njihovo premoženje izroči občnam. — Občinske zadeve. (Dalje in konec). — O pravni terminologiji. (Nadalje in konec). — Raznosti.

— (Narodna Čitalnica za Cirknico) in okolico ima sv. Štefana dan, 26. t. m., svoj občni zbor. Prav bi bilo in potrebno je, da pride kolikor mogoče veliko število p. n. članov na zbor, kajti razen navadnih rečij pri jednaci rednih zborih — poročil predsednika, blagajnika, tajnika, volitve odbora itd. — imeli bodedo važne posamezne predloge na dnevnem redu, kakor pospeševanje petja, naprava odra in društvene zastave itd. Uže pred tedni prišla je zastava v odbor na pogovor in tačas podpisal je odbor sam z gospod Obrezo dosti nad 100 gld. za ta namen. Zastava je pri naših društvih

gotovo važen in pospeševalen faktor: upliv ima za živahno gibanje, porok je za obstanek itd. O tem hočem sploh pozneje posebej pisati. Naša Čitalnica ima toliko spečih zakladov in blestečih se biserov, pridite torej vsi udje na občni zbor, da jih dvignemo, da utrdimo dobro staro in da popravimo, kar je treba!
D.

— (Bralno društvo) v Gorjah pri Bledu se bode 31. t. m., t. j. Silvestrov dan popoldne po nauku slovesno oživilo s tem le vsprejdom: 1. Nagovor in poročilo začasnega predsednika. 2. Volitev novega odbora. 3. Posamezni nasveti. Potem prosta zabava. Društvo hoče svoje ude zabavati s tombolami in drugimi takimi veseliciami in poučevati z novinami, knjigami in predavanji. Bog daj, da bi svoj namen doseglo in Gorjanskim faranom donášalo zaželjenega sadul

— (Vabilo) v drugi občni zbor, katerega bo imel Savinjski Sokol v Mozirji dne 26. decembra 1882 (t. j. dan sv. Štefana). Začetek ob 3. uri popoldne. — Dnevni red: 1. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 2. Volitev: a) staroste; podstaroste; c) drugih odbornikov. 3. Nasveti o delovanji društva sploh. Odbor.

— (Vabilo) k veselici, katera bode v torek dne 26. decembra 1882. l. (v praznik sv. Štefana) v Mozirji. — Spored I. „Uskók“: Šaloigra v jednem dejanji. — II. V Ljubljano jo dajmo! Izvirna veseloigra v treh dejanjih. — III. Ples. — Začetek točno ob 7. uri zvečer. — Vstopnina: I. prostor 50 kr., II. prostor 30 kr. — K tej veselici uljudno vabi veselični odbor.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Praga 22. decembra. Dopis z Dunaja v „Prager Abendblatt“ označuje jako odločno vse govornice o dozdevnih naporih proti nemško-avstrijskej zvezi in o nasprotji mej notranjo in vnanjo politiko Avstrije kot malovredno ščuvanje od strani tacih ljudij, ki razmer ne poznajo ali je pa zlovoljno hoté pačiti. Nemško-avstrijsko zvezo smatrajo vse stranke v Avstriji — ne iznimši niti Poljakov — najvažnejšim faktorjem naše vnanje politike. Preverjenje o njenej nedotakljivosti se ne bode omajalo vsled tacih sumnih poskušenj, kar je dovolj dokazalo zasedanje delegacij, zlasti zadnje, v kateri je sedanja večina državnega zbora bila v večini. Ministru vnanjih zadev pripisovano nagnenje, premeniti avstro-nemško zvezo, je zadostno ovrženo po izjavah Kálnokyja v delegacijah.

Dunaj 22. decembra. Komisija gospodske zbornice v predposvetovanje novele k postavi o ljudskih šolah, izvolila je grofa Montecuculi-ja poročevalcem.

Pariz 22. decembra. Kabinetni svet odobril je konečno načeloma projekt ekspedicije v Tonkin.

Berolin 22. decembra. Nasproti nagnenju dunajskih časnikov, iz političnih razpeljevanj „Kölner Zeitung“ in drugih izvajati svarilo državnega kancelarja na katero koli avstro-ogersko adresu, izjavlja „Norddeutsche“: V naših uradnih krogih nijso znani niti dogodki niti nazori, ki bi podpirali tako mnenje. V teh krogih vlada popolno zaupanje v sedanjo in bodočo politiko Avstro-Ogerske.

Aleksandrija 22. decembra. General Wood dospel sem.

Umrlí so v Ljubljani:

V deželnej bolnici:

19. decembra: Jožef Suša, delavec, 54 let, za oslabljenjem.
20. decembra: Franc Pavlič, delavec, 81 let, za oslabljenjem. — Jarnej Pirnat, gostač, 88 let, za starostjo.

Tujci:

21. decembra.

Pri **Stonu**: Vidic z Dunaja. — Steher iz Trsta. — Kotnik z Brna. — Kurzthaler iz Domžal. — Senič iz Novoga Mesta.

Pri **Maltci**: Weiss z Dunaja. — Wack iz Pulja. — Dr. Springsholz iz Trsta. —

Pri **bavarskem dvoru**: Stepec iz Maribora. — Feldneš iz Domžal. — Valove iz Sezane. — Vikomse iz Škofje Loke.

Meteorologično poročilo.

A. V Ljubljani:

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
18. decembra	ob 7. uri	739.82 mm.	+ 4.4° C	slabotna burja	oblačno	0.00 mm. dežja.
	ob 2. uri popoldne	739.38 mm.	+ 4.1° C	slaboten vzhod	oblačno	
	ob 9. uri zvečer	741.08 mm.	+ 2.8° C	slaboten vzhod	oblačno	
19. decembra	ob 7. uri	741.54 mm.	+ 2.6° C	slaboten sever	oblačno	0.00 mm. dežja.
	ob 2. uri popoldne	742.24 mm.	+ 5.6° C	slaboten vzhod	deloma jasno	
	ob 9. uri zvečer	744.54 mm.	+ 2.0° C	slaboten sever	deloma jasno	
20. decembra	ob 7. uri	745.77 mm.	0.0° C	slaboten gorenjec	jasno	0.00 mm. dežja.
	ob 2. uri popoldne	746.11 mm.	+ 2.6° C	slaboten jugovzhod	jasno	
	ob 9. uri zvečer	747.77 mm.	+ 1.0° C	slaboten jugovzhod	oblačno	
21. decembra	ob 7. uri	745.25 mm.	- 0.8° C	slabotna burja	oblačno	0.00 mm.
	ob 2. uri popoldne	743.58 mm.	+ 0.4° C	slabotna burja	oblačno	
	ob 7. uri zvečer	744.94 mm.	- 1.2° C	slabotna burja	oblačno	

B. V Avstriji sploh:

Zračni pritisk se je jel povsod močno vzdigovati, toda tako enakomerno, da je ostal poprejšnji neznatni razloček mej maksimum in minimum skoro nespremenjen. Vetrovi so postali za spoznanje močnejši in so bili tudi precej spremenljivi; vendar so prevladovali severni in vzhodni nad južnimi in zahodnimi. Temperatura je sicer za spoznanje pala, vendar je bila še zmirom nadnormalna; razloček mej maksimum in minimum skoro nespremenjen. Nebo je bilo kljubu

visocemu stanju barometrovemu še vedno večinoma oblačno ali vsaj deloma jasno; vreme se je precej ustanovilo.

Dunajska borza

dné 22. decembra.

Papirna renta	75 gld. 60	kr.
Srebrna renta	76 " 50	"
Zlata renta	94 " 65	"
5% marena renta	90 " 05	"
Akcije narodne banke	826 " —	"
Kreditne akcije	279 " 50	"
London	119 " 25	"
Napol.	9 " 47	"
C. kr. cekini	5 " 66	"
Nemške marke	58 " 55	"
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld. 118	"
Državne srečke iz l. 1864	100 " 167	"
4% avstr. zlata renta, davka prosta	94 " 80	"
Ogrska zlata renta 6%	118 " 10	"
" " papirna renta 4%	84 " 85	"
" " papirna renta 5%	83 " 85	"
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	103 " —	"
Dunava reg. srečke 5%	100 gld. 113	" 75
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119 " —	"
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	98 " 25	"
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	104 " 75	"
Kreditne srečke	100 gld. 173	" 75
Rudolfove srečke	10 " 19	"
Akcije anglo-avstr. banke	120 " 117	" —
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	213 " 25	"

J. GIONTINI, knjigotržec v Ljubljani,

priporoča:

Nazorni nauk	3 gld. 50	kr.
Koledar in dnevnik za leto 1883, vezan	— " 70	"
Viseča pratika	— " 30	"
Žepni koledar za leto 1883	— " 20	"

po pošti 5 kr. več.

Tudi ima v velikej izbéri

darila za Božič in Novo Leto

in okraske za božično drevce.

Vabilo na naročbo.

Preverjeni, da nam je ilustriran šaljev list živa potreba in uvažuje razne, po odličnih rodoljubih ponavljane želje, začeli bomo počenši od novega leta 1883 izdajati **zabavno-zbadljiv in šaljev list**

„ŠKRAT“

ki bode izhajal za sedaj dvakrat na mesec in prinašal razen lepih, v Pragi izdelanih slik in kratkih šaljevih povestij raznovrstno zabavno gradivo, razpravljajoč vsakdanja politična in socialna vprašanja v kolikor možno mikavnej obliki, ozirajoč se pri tem ne samo na Ljubljano, ampak na vse slovenske pokrajine. Za to podjetje zagotovilo nam je sicer uže nekaj v Ljubljani bivajočih rodoljubov svojo duševno pripomoč, a da bode list dovolj mnogovrsten, obračamo se zaupno do vseh rodoljubov, katerim je pri naših sedanjih razmerah ostalo še kaj humora in dovtipa, da blagovoljno pomnože kolo naših sodelavcev.

Ker ima pa vsako podjetje tudi svojo gmotno stran, prosimo rodoljube, da nas z obilno naročbo podpirajo v našem, zlasti v začetku težavnem početju. (769—2)

Cena listu bode:

Za vse leto	3 gld. —	kr.
" pol leta	1 " 50	"
" četrt leta	— " 80	"

Inserati vzprijemajo se za primerno ceno in naj se, kakor novci, pošiljajo upravništvu.

Uredništvo in upravništvo šaljivega lista

„ŠKRAT“

v Ljubljani, v „Narodnej Tiskarni“.

Ravnokar je na svitlo prišla knjiga

Slovenska mati.

V poduk materam, kako naj sebe in svoje otroke zdrave obvarjejo.

Spisal dr. Kočevar v Celji.

Cena 30 krajev., — po pošti 32 krajev.

Dobi se pri pisatelji in v „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani. (793—2)

Tržaška razstavina loterija.

1000 dobitkov v vrednosti gld. 213.550.

Loz 50 kr.

1000 dobitkov v vrednosti gld. 213.550.

1. glavni dobitek: v gotovem 50.000 gld. ali 8800 cekinov.
2. glavni dobitek: v gotovem 20.000 gld. ali 3500 cekinov.
3. glavni dobitek: v gotovem 10.000 gld. ali 1750 cekinov.
4. glavni dobitek: ovratnik in uhani z briljanti, vrednost 10.000 gld.

Štirje dobitki: Kinč od zlata z briljanti in biseri v vrednosti po 5000 gld.

Pet dobitkov: Različne stvari za kinč v vrednosti po 3000 gld.

987 dobitkov v vrednosti po 1000, 500, 300, 200, 100, 50 in 25 gld.

Srečkanje 5. januarja 1883.

Cena jednemu lozu 50 kr. (784—4)

Naročila s pridjanimi 15 kr. za poštino naj se pošiljajo na

TRST, P. Grande 2. loterijski oddelek tržaške razstave TRST, P. Grande 2.

Kdor hoče loze razprodajati, obrne naj se takoj na predstoječo adresu.

Lozi dobivajo se v Ljubljani pri slavnej kranjske eskomptnej banki, pri J. C. Luckmannu, Edv. Mahru in Jan. Ev. Bučarjevih naslednikih.

Treboveljska družba za premogokop

oddaje zakladanje vseh za l. 1883. na svojih rudnikih potrebnih tvarin, kakor:

Razno železnino in kovino, ploščevine (plehe), dratove, žeb-lje kovane in dratene, rudniško orodje, lesovje za stavbo in mladike (reznice), mazivno in gorivno olje itd.

Natančni pogoji zakladanja se morejo uvideti v pisarnah rudniških vodstev v Trebovlji, Zagorji, Hrastniku in Carpano. (795)

Velika izbér zlatih in srebrnih

žepnih ur

vsakeršnega izdelovanja. Ure z nihalom in viseče ure, francoske in ameri-kanske vzbujevalce, celoletne ure, ure iz Švarcvalda, švicarske igralne stroje svirajoče 4 do 10 točk, z mandolino in brez nje, z ekspresivom na citre priporoča kot

primerna darila za Božič in Novo Leto

Josip Geba,

urar, v Slonovih ulicah šte. 11. (789—3)

LOZI

ruđečega

KRIŽA.

Prvo srečkanje uže 2. januarja!

V letu 3 srečkanja. Glavni dobitek 2. januarja, 1. maja, 1. septembra.

gold. 200.000 a. vr.

Najmanjši dobitek 12 gld., naraste do 20 gld.

Izvirne srečke točno po uradnem borzinem kurzu.

Posamezne loze v petih četrtletnih obrokih po 3 gld.

Takojšnja igralna pravica uže k prvemu srečkanju dne 2. januarja.

Menjalnica administracije lista

(790—2)

WIEN, Stefansplatz Nr. 9. **MERCUR** CH. COHN, Wollzeile 10 u. 15.